

3. *Зайченко, Н.* Реферативні ресурси – інформаційний продукт сучасної наукової бібліотеки / Н. Зайченко // Бібл. вісн. – 2005. – № 1. – С. 28–35.

4. *Зайченко, Н.* Український реферативний журнал / Н. Зайченко, М. Сорока // Бібл. вісн. – 1999. – № 1. – С. 10–12.

5. *Лутовинова, В. І.* Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації: практ. посіб. / В. І. Лутовинова; [наук. ред. Г. М. Швецова-Водка]; АПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – К.: [б. в.], 2007. – 71 с. – (Серія «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек»).

6. *Сорока, М.* Інформаційні продукти бібліотек: проблеми кооперативного формування та суспільного використання / М. Сорока // Бібл. вісн. – 2002. – № 1. – С. 27–30.

7. *Сорока, М. Б.* Національна система реферування української іаукової літератури / М. Б. Сорока; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К.: НБУВ, 2002. – 209 с.

УДК 026:37](477-25) ДНПБУ:002.1-028.14

Т. О. Судіна, канд. іст. наук, доцент, ст. наук. співробітник
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО ЯК ГАЛУЗЕВОГО ЦЕНТРУ ПОСТАЧАННЯ РЕФЕРАТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Розкрито досвід роботи Державної іауково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського зі становлення і розвитку реферативно-інформаційного іапряму діяльності у 2003-2007 рр. Проаналізовано осіові заходи підготовчого етапу створення галузевого реферативно-інформаційного ресурсу. Акцентовано увагу на особливостях процесу формування ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як галузевого центру постачання реферативної інформації психолого-педагогічної тематики до загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка іаукова».

Ключові слова: *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадсько-*

го, галузевий центр, реферативно-інформаційний ресурс, загальнодержавна реферативна база даних «Україніка наукова».

Вітчизняна система реферування почала формуватися на межі ХХ–ХХІ століть. У Додатку до Постанови Верховної Ради України від 13 липня 1999 р. № 914-ХІV «Про затвердження завдань Національної програми інформатизації на 1999–2001 рр.» (розділ «Формування національної інфраструктури інформатизації») було визначено завдання «створити національну систему інформаційних ресурсів» [1].

Актуальність завдання щодо створення Національної системи реферування зумовлена низкою факторів. Реферативні інформаційні ресурси – інтеграційна основа наукової інфосфери. У всьому світі визнано, що саме реферативні бази даних і реферативні журнали здійснюють оперативне інформування різних категорій споживачів інформації про літературу, яка видається, надають найсуттєвіший фактографічний матеріал, сприяють ретроспективному пошуку публікацій, зменшують негативний вплив розсіяння публікацій, пов'язаного з диференціацією наук, інформують про досягнення в суміжних галузях наук, інтеграцію наукових напрямів дисциплін тощо.

Реферативні бази даних (РБД) і реферативні журнали, крім подання інформації про книжкові видання, розкривають також зміст статей із періодичних та продовжуваних видань, збірників наукових праць, матеріалів конференцій тощо. Саме цей масив документів становив на 2000 р. майже дві третини наукової інформації, не відображеної в каталогах бібліотек.

В Україні до 1998 р. була відсутня цілісна система реферування наукових джерел, що призводило до втрат інформації, перешкоджало якісному обслуговуванню споживачів, а також участі України в міждержавному обміні науково-технічною інформацією. Значна кількість реферативних видань зарубіжних країн, що надходить в Україну, знайомить вітчизняних учених із новими напрямками світової науки і становить більш-менш повну систему інформаційного забезпечення наукових досліджень. У цій системі майже не було репрезентовано вітчизняного потоку наукової літератури. Відсутність системи реферування українських наукових публікацій стримувала розвиток науково-технічної інформації, не дозволяла

країні увійти до складу інформаційно-розвинутих держав, перешкождала можливість виходу інтелектуальних надбань України поза її межі, спричиняла інші збитки, насамперед, в інформаційному суверенітеті та праві власності на інформацію.

Вимоги часу зумовили на рубежі ХХ–ХХІ століть інтерес вітчизняних дослідників до проблеми формування всеукраїнського реферативного ресурсу. Питання створення інформаційних баз в Україні та формування загальнодержавної реферативної бази даних досліджено і розроблено в працях науковців: В. М. Горюшого [5], Н. Я. Зайченко [7–8], М. Б. Сороки [13–17]. З 1998 р. у рамках науково-дослідної роботи Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) почалася реалізація проекту створення Національної системи реферування української наукової літератури як інтеграційної основи наукової інфосфери держави. Метою створення Національної системи реферування є досягнення якісно нового рівня повноти й оперативності інформування суспільства про наукові напрацювання вітчизняних учених і фахівців. Головним завданням вітчизняної системи реферування є кумуляція всієї наукової інформації, що вийшла друком в Україні, про Україну, видана вітчизняними авторами різними мовами й українською мовою в усьому світі в паперовому та електронному варіантах, а також інформування вчених інших країн про розвиток української науки і техніки. Виконавці проекту визначили ядром створення Національної системи реферування формування загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова» та випуск галузевих серій українського реферативного журналу (УРЖ) «Джерело» (друкованих і CLD-ROM копій).

На сучасному етапі Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського входить до групи головних галузевих бібліотечно-інформаційних центрів, поряд із Національною науковою медичною бібліотекою України та Державною науковою сільськогосподарською бібліотекою Української академії аграрних наук, які підключилися до формування загальнодержавної РБД «Україніка наукова» та її паперового варіанту – українського реферативного журналу «Джерело».

Головними концептуальними засадами побудови цілісної системи реферування української наукової літератури є поєднання принципів:

- розподіленого аналітико-синтетичного опрацювання потоку наукових видань, які вийшли друком в Україні, про Україну, видані вітчизняними авторами різними мовами й українською мовою в усьому світі, корпоративними зусиллями суб'єктів системи документальних комунікацій. До суб'єктів системи документальних комунікацій належать бібліотеки, інформаційні центри, наукові установи, навчальні заклади, видавництва тощо;
- централізованої кумуляції кооперативно створених масивів реферативної інформації з формуванням загальнодержавної реферативної БД «Україніка наукова» та підтримкою багатоаспектного використання її інформаційних ресурсів.

Отже, принцип розподіленого аналітико-синтетичного опрацювання потоку наукових видань передбачає об'єднання зусиль суб'єктів системи документальних комунікацій. Проблема розподіленого аналітико-синтетичного опрацювання потоку наукових видань була дуже актуальною у 2000 р. У реферативній базі даних «Україніка наукова» віддзеркалювалося лише 150 серіальних видань, у той час, як їхня загальна кількість перевищувала 750. Злободенною ця проблема залишається і нині.

Таким чином, розробники проекту, усвідомивши важливість підключення до формування реферативного ресурсу різних суб'єктів системи документальних комунікацій, чітко визначили їх місце і роль в архітектурі формування системи створення загальнодержавної реферативної бази даних.

Одним із таких провідних галузевих інформаційних центрів виступає Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського. Потреба участі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у формуванні реферативної бази даних «Україніка наукова» підтверджувалася, зокрема, результатами дослідження, здійсненого Н. Я. Зайченко з метою вивчення повноти відображення пріоритетних напрямів педагогічної науки шляхом аналізу наукових публікацій, прореферованих в українському реферативному журналі «Джерело» в 1999–2002 рр. [6].

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського як галузевий науково-дослідний, науково-інформаційний центр освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України, структурний

підрозділ АПН України з 2000 р. проводить роботу зі створення інтегрованого всеукраїнського галузевого інформаційного ресурсу, важливою складовою якого є система вторинних документів. Це завдання впродовж 2000–2007 рр. послідовно виконувалося ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського у трьох комплексних наукових проєктах. Головним результатом виконання науково-дослідних робіт є те, що колективом Бібліотеки розроблено систему науково-аналітичного забезпечення освітянської галузі, яка складається з бібліографічної, реферативної та оглядово-аналітичної продукції.

У технічному завданні науково-дослідної роботи «Науково-інформаційне забезпечення освітянської галузі України (2003–2007 рр.)» зафіксовано, що необхідно встановити можливість участі освітянських бібліотек у формуванні загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова». Також було визначено, що реалізація задуму передбачає розроблення теоретико-методичних і організаційних засад реферативного забезпечення інформаційних потреб фахівців освітянської галузі; етапи виконання наукового проєкту в реферативному напрямі; в загальних рисах заходи практичного втілення планів щодо впровадження реферативної діяльності.

Слід назвати обставини об'єктивного і суб'єктивного характеру, які ускладнювали процес розгортання роботи у даному напрямі:

ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як національне галузеве книгосховище була створена наприкінці 1999 р. (30 жовтня), тобто вона є зовсім молодою науковою установою. Завдання, за вирішення якого взялася Бібліотека, було для неї принципово новим напрямом науково-інформаційної роботи. Особливістю виконання завдання було також те, що планувалося паралельне творення моделі забезпечення реферативною продукцією потреб освітян та, водночас, включення галузевого реферативного інформаційного ресурсу до реферативної БД «Україніка наукова» і її паперового варіанта – УРЖ «Джерело». Для підготовки рефератів необхідно було підібрати виконавців роботи. Це вимагало здійснення організаційно-кадрових заходів – формування відділу реферативної інформації, в якому працювали б фахівці з відповідною кваліфікацією аналітика-референта. У процесі виконання плану розвитку реферативно-інформаційної діяльності виразно виділяються два етапи – підготовчий та основний, на якому роз-

почато практичне створення реферативної продукції і надсилання її до сектору реферування НБУВ.

Аналізуючи досвід роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського щодо становлення галузевого реферування, можна стверджувати, що підготовчий етап був дуже відповідальним. Його було розпочато прийняттям технічного завдання щодо виконання науково-дослідної роботи. Постало широке коло різноманітних питань, послідовність вирішення яких треба було вибудувати максимально чітко. Серед найважливіших заходів підготовчого періоду можна акцентувати увагу на декількох, які є визначальними.

Оскільки реферування є особливим видом науково-інформаційної роботи, воно вимагає ґрунтовної теоретичної і методичної підготовки референта. Процес реферування здійснюється відповідно до вимог системи держстандартів. Розпочато було також джерельне (бібліографічне) дослідження інформаційної бази, за результатами якого створено систематичну картотеку, що постійно поповнюється. Майже всі необхідні бібліографічні джерела були у фондах ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Літературу з реферативного напрямку було структуровано за розділами: теоретичні документи з досліджуваного питання; документи з організації; документи з методики; документи з технології дослідження. Провідною складовою роботи з налагодження реферативного напрямку діяльності було виділення за результатами експериментального дослідження галузевого сегмента реферативного подання наукової літератури з педагогіки і психології в загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова». Реалізацію заходів із виділення сегмента реферативного подання наукової інформації було розпочато зі встановлення робочих контактів із сектором реферування НБУВ та Інститутом проблем реєстрації інформації (ІПРІ) НАН України. Як відомо, цей сектор виступає координатором розвитку системи кооперативного реферування наукової літератури в Україні. Було узгоджено можливість і умови участі ДНПБ України у формуванні загальнодержавної РБД «Україніка наукова» та українського реферативного журналу «Джерело»; закріплено документально договірні засади співпраці з вищеназваними установами. За результатами консультацій було вирішено питання щодо визначення сегмента галузевого реферативного представлення наукової літератури, закріпленого за ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського – ним

охоплюються періодичні і продовжувані видання психолого-педагогічної тематики.

Наступним постало завдання вивчення потоку періодичних видань психолого-педагогічної тематики. Треба було відібрати видання, які не реферувалися іншими інформаційними установами, щоб уникнути дублювання. Необхідно було визначитися з оптимальною кількістю видань, які спроможна була прореферувати ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Визначившись із кількістю видань, слід було виконати черговий пошук, за результатами якого відібрати для реферативної обробки найвагоміші періодичні видання психолого-педагогічної тематики.

Критеріями для первісного відбору слугували такі ознаки: періодичне видання повинно бути виданням науково-дослідної установи Міністерства освіти і науки України або Академії педагогічних наук України; видання повинно бути включено Вищою атестаційною комісією України до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук; видання повинно надходити до фондів ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Було визначено одинадцять науково-методичних та науково-практичних періодичних видань, що виходять від двох до дванадцяти разів на рік, які, на нашу думку, доцільно перелічити. До сегмента відібраних для створення реферативної продукції видань увійшли (за абеткою) – «Вища освіта України», «Вища школа», «Дефектологія», «Директор школи, ліцею, гімназії», «Наука і освіта», «Неперервна професійна освіта», «Освіта і управління», «Післядипломна освіта в Україні», «Рідна школа», «Філософія освіти», «Шлях освіти». 1 січня 2006 р. було обрано датою, починаючи з якої потік періодичних видань почав проходити реферативну обробку. Дуже важливою у підготовці до практичного реферування є методична сторона діяльності Бібліотеки. Якість реферування, терміни становлення фахівця-референта, як вже підтвердив досвід Бібліотеки, значною мірою залежать від своєчасного оснащення фахівця методичними розробками. Існує стандарт (форма) подання матеріалів для відображення відомостей про результати вітчизняних наукових робіт у загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова», якого слід неухильно дотримуватися. Сектор реферування НБУВ надав допомогу у вигляді списку маркерів –

стійких слів і словосполучень, які рекомендовано до використання при аналітико-синтетичній обробці інформації. Фахівці ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського внесли до нього низку доповнень. Топтуючись до практичної роботи, референту необхідно чітко з'ясувати поняття «ключові слова». Важливою є підготовка референта стосовно вміння звернути увагу саме на ту статтю, яка підлягає реферуванню, засвоєння ним критеріїв відбору статей для реферативної обробки. Велику користь справі приносить така форма підвищення кваліфікації, як стажування у провідних вітчизняних наукових установах, що продукують реферативні документи. Зміст першого стажування фахівців-референтів у НБУВ полягав у виявленні алгоритму роботи сектору реферування, остаточному з'ясуванні питань, які виникли в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на підготовчому етапі.

Складовою підготовчого етапу стали організаційні заходи. З 1 січня 2006 р. у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського було створено відділ реферативної інформації, до складу якого ретельно відбиралися кадри. На кінець підготовчого етапу на посади референтів було підібрано необхідну кількість фахівців.

Досвід роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з розвитку реферативно-інформаційної діяльності було вперше обговорено на Всеукраїнському науково-практичному семінарі у Львові у травні 2006 р. [11]. На жовтень 2006 р. припадає завершення підготовчого етапу і початок перших спроб вироблення рефератів. У грудні 2006 р. перші реферати було відправлено до сектору реферування НБУВ. Важливим у досвіді підготовчого етапу, зокрема, стало визначення конкретних завдань, які набули особливої актуальності надалі. Вони, як показала практика, потребують постійної уваги. Так, необхідно зосередитися на ефективному розподілі потоку періодичних видань серед референтів із метою найшвидшого і найкваліфікованішого вироблення реферативної продукції. При цьому слід враховувати низку факторів: фах референта, вміння працювати з комп'ютерною технікою, інші навантаження, які фахівець має у відділі, тощо. Треба також мати на увазі, що потік періодичних видань не є рівномірним із незалежних від Бібліотеки причин. На порядок денний стали питання кумуляції реферативної продукції у відділі, її систематизації і обліку. Актуальною є експертиза (контроль за якістю рефератив-

ної продукції всередині відділу) та літературне редагування текстів рефератів. Постійною є робота з індексування реферативного матеріалу для галузевої реферативної бази даних, формування якої розпочато на базі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, і, звісно, – своєчасна відправка підготовлених рефератів електронною поштою до НБУВ.

Головне завдання діяльності реферативного відділу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на 2007 р. – зробити процес продукування рефератів стабільним, безперебійним і, водночас, якісним. На нашу думку, цього вдалося досягти.

Колектив Бібліотеки уважно прислуховується до зауважень і побажань щодо якості реферативної продукції, які висловлюють співробітники сектору реферування НБУВ. З цього приводу у відділі систематично проводяться методичні наради. Проте головним є те, що рекламацій на реферативну продукцію, яку постачає ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, не надходило. На 1 січня 2008 р. було прореферовано 1337 статей психолого-педагогічної тематики, на які створено понад 2509 рефератів. Вийшов друком УРЖ «Джерело», серія 3 «Соціальні і гуманітарні науки. Мистецтво» за 2007 р., в якому вперше публікувалася реферативна продукція, підготовлена фахівцями ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, про що зазначено на обкладинці журналу.

2007 р. стає часом узагальнення набутого досвіду. Відбувся виступ представника реферативного відділу на міжнародній науковій конференції «Інтранет/Екстранет-ресурси в наукових бібліотеках», яка проходила у Києві 9–10 жовтня 2007 р. у НБУВ. Для Всеукраїнської науково-практичної конференції на тему «Стан та перспективи розвитку системи науково-інформаційного забезпечення освітянської галузі України» у листопаді 2007 р. фахівцями відділу реферативної роботи підготовлено чотири доповіді, які розкривають різні аспекти реферативного напрямку роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Досвід реферативної діяльності було підсумовано у статті директора ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського П. І. Рогової «Науково-дослідна та науково-методична діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського в контексті модернізації освіти» [12] та публікації В. І. Лутовинової «Новий рівень інформаційного забезпечення освітян України» [9]. Вра-

ховуючи, що референтів як спеціалістів інформаційної роботи винці навчальні заклади нашої держави почали готувати порівняно недавно, інформаційні установи забезпечують своїх фахівців відповідними науково-методичними розробками. 2007 р. в серії «На допомогу працівникам освітянських бібліотек» у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського видано практичний посібник В. І. Лутовинової «Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації» [10]. Метою посібника є сприяння підвищенню професійного рівня референтів. Автором висвітлено основні етапи процесу реферування, охарактеризовано головні операції, які виконуються на основних етапах реферування, розкрито методику аналітичного згортання інформації, представлено макет поаспектного аналізу документа тощо. Методику підготовки реферату було апробовано спеціалістами ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. З урахуванням набутого досвіду та в результаті вивчення аналогічних документів інших науково-інформаційних центрів у 2007 р. розроблено «Положення про відділ реферативної інформації ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського», в якому визначено завдання і напрями діяльності відділу.

Підбиваючи загальні підсумки досвіду майже п'ятирічної роботи колективу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського зі становлення реферативно-інформаційного напрямку діяльності, варто сказати, що формування Бібліотеки як галузевого центру створення реферативного ресурсу психолого-педагогічної тематики до РБД «Україніка наукова» та її паперового варіанта УРЖ «Джерело» відбулося у заплановані терміни. Процес продукування рефератів набув сталих форм. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського зайняла позиції повноцінного учасника формування загальнодержавного реферативного ресурсу на засадах розподіленого аналітико-синтетичного опрацювання потоку наукових видань та централізованої кумуляції кооперативно створених масивів реферативної інформації. Важливе місце у процесі становлення реферативної роботи у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського належить підготовчому етапу, який від моменту постановки питання щодо започаткування реферативного напрямку діяльності до моменту готовності розпочати практичне продукування рефератів, охоплює 2003–2006 рр. Основний етап становлення галузевого реферування, пов'язаний, передусім, із виробленням реферативної продукції, роз-

почався з 2007 р. Досвід роботи показав, що реферативний напрям роботи є перспективним і складовою системи інформаційного забезпечення, яка знайшла своє віддзеркалення у новій науково-дослідній роботі «Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України (2008–2011 рр.)». Реферативну діяльність у цьому документі визначено як важливу складову у творенні моделі інформаційно-аналітичного забезпечення освітян.

Досвід становлення реферативного напрямку роботи у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського набуває особливої цінності у зв'язку з її пропозицією задля суттєвого збільшення обсягу реферативного ресурсу психолого-педагогічної тематики та забезпечення повноти й оперативності інформаційно-реферативного обслуговування освітян розпочати з 2008 р. розробку і реалізацію корпоративного проекту створення всеукраїнського галузевого реферативного ресурсу шляхом об'єднання зусиль провідних наукових бібліотек освітянської галузі. Надалі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського буде виконувати функцію координатора розвитку корпоративної мережі.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Про затвердження завдань* Національної програми інформатизації на 1999–2001 рр. : постанова Верхов. Ради України від 13 лип. 1999 р. № 914-XIV // Відом. Верхов. Ради. – 1999. – № 37. – С. 335.
2. *Про основні засади* розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр. : Закон України від 9 січ. 2007 р. № 537 V // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 8. – С. 9.
3. *Про створення Державної* науково-педагогічної бібліотеки України : постанова Каб. Міністрів України від 30 жовт. 1999 р. № 2018 // Законодавство – бібліотекам України : довідк. вид. / Нац. парлам. б-ка України. – К., 2000. – Вип. 1 : Загальні засади діяльності бібліотек. – С. 162.
4. *ГОСТ 7.9-95 (ИСО 214-76)*. Реферат и аннотация. Общие требования. – Введ. 1997-07-01. – Изд. офиц. – Минск : Межгос. совет по стандартизации, метрологии и сертификации, 1996. – 10 с. – (Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу).
5. *Горовий, В. М.* Основні тенденції розвитку соціальних інформаційних баз в Україні / В. М. Горовий // Бібл. вісн. – 2005. – № 5. – С. 3–7.
6. *Зайченко, Н. Я.* Выявление приоритетных направлений развития науки путем анализа научных публикаций, прореферированных в УРЖ

«Джерело» в 1999–2002 гг. / Н. Я. Зайченко // Библиотеки национальных академий наук : проблемы функционирования, тенденции развития. – К., 2003. – Вып. 2. – С. 49–60.

7. *Зайченко, Н. Я.* Стан та перспективи розвитку системи кооперативного реферування в Україні / Н. Я. Зайченко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – К., 2001. – Вип. 6. – С. 255–262.

8. *Зайченко, Н. Я.* Реферативні ресурси – інформаційний продукт сучасної наукової бібліотеки / Н. Я. Зайченко // Бібл. вісн. – 2005. – № 1. – С. 28–35.

9. *Лутовинова, В. І.* Новий рівень інформаційного забезпечення освітян України / В. І. Лутовинова // Педагогіка і психологія. – 2007. – № 4. – С. 133–140.

10. *Лутовинова, В. І.* Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації : практич. посіб. / В. І. Лутовинова ; [наук. ред. Г. М. Швецова-Водка] ; АПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – К. : [б. в.], 2007. – 71 с. – («На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек»).

11. *Лутовинова, В. І.* Формування системи науково-інформаційного забезпечення освітянської галузі України: стан проблеми, перспективи / В. І. Лутовинова // Науково-методичні та організаційні засади створення системи інформаційного забезпечення фахових потреб освітян України [Електронний ресурс] : матеріали Всеукр. наук.-практик. семінару (м. Львів, 18–19 трав. 2006 р.). – Електрон. дані (1 файл). – К., 2006. – Режим доступу: <http://www.library.edu-ua.net/vyudae/zbirnic%20Lviv.pdf>. – Назва з екрана.

12. *Рогова, П. І.* Науково-дослідна та науково-методична діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського в контексті модернізації освіти / П. І. Рогова // Вісн. Книжк. палати. – 2007. – № 11. – С. 23–29 ; № 12. – С. 32–36.

13. *Сорока, М. Б.* Інформаційне забезпечення науки в Україні (90-ті роки ХХ ст.) / М. Б. Сорока // Вісн. Книжк. палати. – 2000. – № 9. – С. 20–22.

14. *Сорока, М. Б.* Інформаційні продукти бібліотек: проблеми кооперативного формування та суспільне використання / М. Б. Сорока // Бібл. вісн. – 2002. – № 1. – С. 27–30.

15. *Сорока, М. Б.* Національна система реферування української наукової літератури / М. Б. Сорока ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К. : Вид-во НБУВ, 2002. – 209 с.

16. *Сорока, М. Б.* Система реферування українських наукових видань (основні концептуальні положення) / М. Б. Сорока // Бібл. вісн. – 1999. – № 3. – С. 5–7.

17. *Сорока, М. Б.* Украинская модель системы реферирования научной литературы / М. Б. Сорока // Библиотеки национальных академий наук:

проблеми функционирования, тенденции развития : науч.-теорет. сб. – К., 2000. – Вып. 1. – С. 97–103.

18. «Україніка наукова» – Загальнореферативна база даних / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; уклад. : М. Б. Сорока, А. О. Чекмарьов, Л. Й. Костенко. – К. : [б. в.], 2000. – 6 с.

УДК 026:37](477-25) ДНПБУ:002.1-024.11/.12:025.5-052-057.85/.86:37(477)

О. М. Яценко, канд. іст. наук, ст. наук. співробітник НБУВ

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФАХОВИХ ПОТРЕБ УЧЕНИХ І ПРАКТИКІВ ОСВІТЯНСЬКОЇ ГАЛУЗІ ДЕРЖАВИ

У статті висвітлюються питання теоретичних, науково-методичних та організаційних засад системи інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики в Україні, яка складається з бібліографічного, реферативного та оглядово-аналітичного забезпечення інформаційних потреб користувачів бібліотек освітнянської галузі. Система передбачає створення інформаційно-методичного ресурсу в галузі педагогіки та освіти, що охоплює розробку та регулярну актуалізацію відповідних баз даних нормативно-правових і організаційно-розпорядчих актів, науково-методичних, навчальних, довідкових та інших документів і матеріалів, утворення на їх основі оглядово-аналітичних документів, а також налагодження інформаційного моніторингу з актуальних психолого-педагогічних проблем. Висвітлено функціональні складові інформаційно-аналітичної діяльності Бібліотеки. Характеризується початковий етап виконання науково-дослідної роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського «Науково-методичні та організаційні засади інформаційно-аналітичного забезпечення педагогічної науки, освіти і практики України».

Ключові слова: *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, інформаційно-аналітична діяльність, педагогіка, освіта.*

Складні процеси, які відбуваються у світі на сучасному етапі, стрімке збільшення обсягів інформації, її різноманітність, надлишок, необхідність відбору спонукають використовувати